

БІНАРНА ОНЛАЙН-ЛЕКЦІЯ ЯК НОВИЙ ФОРМАТ У ПРОЦЕСІ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Нісаноглу Н. Г.

кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри романо-германської філології
Приватного вищого навчального закладу «Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»
ORCID ID: 0000-0001-5067-6322

Будз І. Ф.

кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри романо-германської філології
Приватного вищого навчального закладу «Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»
ORCID ID: 0000-0003-1127-3568

Ляковська Є. О.

здобувачка вищої освіти
Приватного вищого навчального закладу «Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»

Новітня парадигма вищої освіти останнім часом спрямовується на процеси інтернаціоналізації, що виявляється не лише в академічній мобільності, а й у переході до нетрадиційних форм навчання в умовах цифровізації. З огляду на це, бінарна онлайн-лекція визначається як інноваційна форма, що об'єднує педагогічні зусилля двох фахівців, один з яких є представником іноземної освітньої спільноти, іншого академічного середовища. Така співпраця націлена на реалізацію триєдиної мети заняття з акцентом на інтеракції мовою-посередником (лінгва франка) зі здобувачами. З'ясовано, що провідним чинником успішного проведення бінарної онлайн-лекції такого формату є як професіоналізм викладачів у певній предметній сфері, так і їхня медіакомпетентність. Із широкого діапазону переваг онлайн-лекції-дуету за участі іноземного викладача можна виокремити розвиток комунікативної компетентності, навичок ефективного спілкування в різних культурних контекстах, навичок лідерства, роботи в команді, аналізу проблемних ситуацій та пошуку шляхів їх вирішення. Серед результатів опитування здобувачів-слухачів стосовно позитивних сторін зазначеного типу лекції найпоширенішою виявилась опція «розвиток критичного мислення та вдосконалення навичок спілкування іноземною мовою». Враховуючи інтерактивність, зумовлену діалогічною взаємодією між лекторами та студентами, і виклад навчального матеріалу з кількох позицій, онлайн-бінарна лекція реалізує не лише освітню, а й соціокультурну функцію. Ба більше, бінарна онлайн-лекція є результатом розширення сфери міжнародної академічної колаборації та інтеграції іноземних практик у процесі інтернаціоналізації університету, в чому вбачається доцільність й ефективність занять такого формату.

Ключові слова: бінарна онлайн-лекція, інтернаціоналізація, здобувачі вищої освіти, онлайн-лекція-дует.

Nisanoglu N. H., Budz I. F., Liaskovska Ye. O. Binary online lecture as a new format in the process of internationalization in higher education

The newest paradigm of higher education has recently been focused on the processes of internationalization, which is manifested not only in academic mobility but also in the transition to non-traditional forms of education in the context of digitalization. In these terms, a binary online lecture is defined as an innovative form that combines the pedagogical efforts of two specialists, one of whom is a representative of a foreign educational community and different academic environment. Such cooperation is aimed at achieving the triune teaching purpose of a class with an emphasis on interaction in the intermediary language (lingua franca) with students. It has been found that the main factor in successful delivery of a binary online lecture of this type is

both the professionalism of teachers in a particular subject area and their media competence. Among the wide range of advantages of an online duet lecture with a foreign lecturer are development of communicative competence, effective communication skills in different cultural contexts, leadership skills, teamwork, analyzing problem situations and finding ways to solve them. The results of a survey among the students regarding the positive aspects of a binary online lecture shows that "development of critical thinking and improvement of communication skills in a foreign language" was the most common option. Taking into account interactivity caused by the dialogic interaction between the lecturers and the students, and the presentation of educational material from several perspectives, an online binary lecture realizes not only an educational but also a socio-cultural function. Moreover, an online binary lecture is the result of expanding the scope of international academic collaboration and integrating foreign practices in the process of university internationalization. It justifies relevance and effectiveness of classes of such a kind.

Keywords: binary online lecture, internationalization, higher education students, online lecture-duet.

Вступ. Сучасна парадигма вищої освіти дедалі активніше орієнтується на процеси інтернаціоналізації, що передбачає не лише академічну мобільність, а й трансформацію традиційних форм навчання під впливом цифрових технологій. У цьому контексті бінарна онлайн-лекція постає як інноваційна педагогічна форма, що поєднує креативний потенціал викладачів із різних країн або академічних середовищ, сприяючи не лише розвитку міжкультурної комунікації, а й формуванню у здобувачів soft skills – комунікативних навичок, навичок роботи в команді, лідерства, аналізу проблемних ситуацій та пошуку шляхів їх вирішення. Завдяки інтерактивності, динамічному поданню матеріалу з кількох перспектив і участі студентів у діалозі, бінарна лекція в онлайн-форматі виконує не лише освітню, а й соціокультурну функцію, віддзеркалюючи розширення міжнародного академічного партнерства і запровадження іноземних практик у процесі інтернаціоналізації вищої освіти. Саме тому дослідження ефективності такого формату в умовах цифровізації та глобалізації є надзвичайно актуальним.

Метою статті є обґрунтування ефективності бінарних (онлайн)-лекцій із залученням іноземного викладача як нетрадиційної форми занять для здобувачів вищої освіти. **Завданнями** дослідження є виявлення переваг нетрадиційних форм лекцій; визначення чинників, що зумовлюють отримання позитивних результатів засобами бінарного навчання із залученням іноземного лектора в онлайн-форматі; з'ясування ефективності бінарної лекції шляхом анкетування слухачів-здобувачів вищої освіти.

Методи дослідження та методики дослідження. З метою опису сутності бінарної

онлайн-лекції, її переваг та обґрунтування актуальності такого формату в умовах цифровізації та інтернаціоналізації використано теоретичні та емпіричні методи дослідження: аналіз, узагальнення та синтез науково-педагогічної літератури з проблематики інтернаціоналізації вищої освіти та інноваційних форм навчання; порівняльний аналіз традиційної лекції та бінарної онлайн-лекції з погляду впливу на освітній процес; моделювання структури та змісту бінарної онлайн-лекції з урахуванням міжкультурного компонента; спостереження за проведенням бінарної онлайн-лекції для фіксації рівня залученості студентів, активності в дискусіях, характеру комунікації; анкетування студентів (закриті та відкриті питання) з метою з'ясування думок щодо переваг, недоліків та результативності бінарної онлайн-лекції; контент-аналіз відповідей студентів на відкриті запитання для виокремлення ключових тенденцій.

Результати та дискусії. У сучасній науково-педагогічній літературі бінарне заняття визначається як форма «ресурсно орієнтованого навчання» [7, с. 92], «продуктивна співпраця вчителів та учнів» [4, с. 192], «засвоєння професійно значущих знань і їх одночасне практичне використання» [3, с. 53], «форма навчання, за якої відбувається проблемне викладання матеріалу у формі діалогу» [9, с. 61], творчість педагогів, яка поступово перетворюється на творчий процес здобувачів освіти [13, с. 275]. Вищенаведені міркування дають підстави констатувати, що бінарне заняття є багатогранним явищем, яке становить союз двох фахівців, чий педагогічний зусилля спрямовані на реалізацію триєдиної мети заняття з фокусуванням на забезпеченні інтеракції між здобувачами як учасниками

навчально-виховного процесу та залученні їх до спільної академічної комунікації.

Загальновідомо, що однією з традиційних форм навчання у вищій школі є лекція, що визначається як «інформативно-доказовий виклад великого за обсягом, складного за логічною побудовою навчального матеріалу» [10, с. 20]. Презентація наукових фактів під час традиційної лекції сприяє підвищенню продуктивності розумової діяльності студентів, формує мотивацію для подальшого самостійного вивчення навчального матеріалу за підручником [8]. Лекція має враховувати такі основні аспекти, як перспективність наукової теми, емоційне навантаження, експеримент, наочність, використання відеоматеріалів [2].

Виклики доби цифрових технологій вимагають модернізації освітнього процесу, реалізації методів інноваційного навчання, що полягає не лише в застосуванні сучасних способів передавання інформації, а й в упровадженні нетрадиційних форм. Це передбачає трансформацію ролі педагога від «транслятора знань» до «педагога-менеджера» і «режисера навчання», дії якого орієнтовані на розвиток творчого потенціалу здобувачів [5, с. 101]. На думку Л. В. Козак, інноваційна діяльність викладача вищої школи має базуватися на таких основних принципах, як мотивація, активність, самостійність, прогнозування і моделювання, креативність, партнерство, об'єктивна новизна, рефлексія [6].

У цьому контексті вважаємо доцільним виокремити нетрадиційні різновиди лекції, до яких зараховують мінілекцію, лекцію-брейнстормінг, лекцію із заздалегідь запланованими помилками, лекцію-конференцію, лекцію-екскурсію, бінарну лекцію тощо [8], і зосередитися саме на бінарній лекції. Стосовно цього типу лекції, або лекції-дуету, її читають два лектори одночасно. Переваги такої лекції полягають у набутті здобувачами досвіду ведення й культури дискусії щодо спільного пошуку й ухвалення рішення; активізації у студентів знань, необхідних для участі в діалозі; визначенні проблемної ситуації та представленні низки доказів, наявності двох і більше позицій, що вимагає їх зіставлення й аналізу для подальшого формування та обґрунтування власного вибору [8]. Варто

зазначити, що бінарна лекція покликана представити множинність поглядів (мінімум – двох), і саме ця її особливість сприяє розвитку в здобувачів не тільки навичок спостереження й аналізу явищ, які є радикально протилежними, а й уміння осмислювати «сіру зону» між ними, уникаючи штампів і традиційних узагальнень [1, с. 31].

Спостереження викладачів-новаторів засвідчують контраст між традиційними та бінарними формами лекцій, а саме: на бінарних лекціях студенти демонструють вищий рівень зацікавленості й бажання брати участь у дискусіях [11, с. 434]; покращення навичок критичного мислення та верифікації інформації [13, с. 283], що вказує на ефективність лекцій зазначеного типу. Вважаємо слушною думку дослідників про значущість гостьової лекції, яка полягає у збільшенні залученості слухачів до навчального процесу за умови врахування лекторами індивідуального підходу до студента [12, с. 6]. Ця думка є релевантною і нашому дослідженню, оскільки бінарна лекція передбачає участь гостьового викладача або експерта і контакт з аудиторією, зокрема, під час «круглого столу» як частини заняття або лекції-диспуту.

В умовах цифровізації навчально-виховного процесу онлайнві бінарні заняття є надзвичайно актуальними. Широкий діапазон інтерактивних форм роботи завдяки функціональним можливостям тієї чи іншої онлайн-платформи або застосунку забезпечує як побудову структури занять такого формату, так і їх змістовне наповнення. Проведення бінарних онлайн-занять націлено на: досягнення бінарної дидактичної мети; поєднання різних методів навчання, які співвідносяться із застосуванням цифрових технологій; взаємозв'язок теорії, практики та цифрових технологій; поєднання процесів засвоєння знань та набуття компетентностей [7]. Так, запорукою успішного проведення бінарної онлайн-лекції є фаховість викладачів у певній предметній сфері та їх медіакомпетентність, зокрема обізнаність у вправному користуванні можливостей різних цифрових платформ, застосуванні новітніх технологій з метою створення власних медіапродуктів.

Загальна організаційна структура онлайн-нових бінарних занять передбачає такі етапи: підготовчий – визначення мети і завдань, обґрунтування актуальності, виявлення рівня опорних знань здобувачів, підготовка матеріалів у цифровому форматі для заняття, обрання платформи для його проведення; реалізаційний – частина, яка орієнтована на виклад навчального матеріалу обома викладачами з використанням цифрового освітнього контенту й організацію інтерактиву зі студентами; заключний – підбиття підсумків, окреслення напрямів для подальших досліджень та самостійної роботи студентів [7].

На основі вищевикладеної поетапної побудови заняття Н. Кононець пропонує власну схему проведення бінарної онлайн-лекції, з фокусом на *реалізаційному* етапі, з навчальної дисципліни «Міжкультурна комунікація» на тему «Non-verbal communication in different cultures» («Невербальна комунікація в різних культурах»). Лекцію англійською мовою – мовою-посередником (лінгва франка) – провели доцент кафедри романо-германської філології історико-філологічного факультету Наталя Нісаноглу і гостьовий викладач, професор Сілезького технологічного університету (Польща) Ханья Брдись у квітні 2024 року для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня першого року навчання за ОП Середня освіта. Мова і література (англійська) Міжнародного економіко-гуманітарного університету імені Степана Дем'янчука. До лекції також доєдналися польські студенти, для яких це був позааудиторний захід за добровільною участю.

Реалізаційний етап бінарної онлайн-лекції охоплював такі складники:

1. Вітальне слово від кожного лектора.
2. Оголошення викладачами теми і плану лекції.
3. Введення в іншомовну атмосферу й налаштування на міжкультурну комунікацію – квіз «What is your cultural IQ?» («Який твій культурний IQ?»).
4. Почерговий огляд лекторами засобів невербальної комунікації, що було проілюстровано слайдами.

Виклад матеріалу перемежовувався такими інтерактивними завданнями для слухачів:

виконання вправи «Read facial expressions» («Прочитай людину за мімікою») на сервісі Wordwall, перегляд короткого відео з подальшим тлумаченням знаків невербальної поведінки представників інших культур; обмін власними спостереженнями стосовно засобів невербальної комунікації іноземців (засвідгидь викладачами було обрано студентів, які мали досвід проживання за кордоном); визначення елементів невербального спілкування, що є спільними й відмінними для українців і поляків.

Заключний етап (підбиття підсумків) полягав у наголошенні на важливості опанування знаннями інтерпретації невербальної поведінки, особливо при спілкуванні з представниками інших культур. Підсумкова рефлексія у формі групової дискусії була покликана узагальнити основні ідеї теми та проаналізувати викладену лекторами інформацію.

Після проведення лекції здобувачам було запропоновано розроблене нами опитування щодо ефективності бінарної лекції із запитаннями множинного вибору. Результати опитування, у якому взяли участь 9 респондентів, зокрема, свідчать про те, що бінарна онлайн-лекція найбільше забезпечує розвиток комунікативних навичок і міжкультурної компетентності (67 % від загального числа). Стосовно переваг бінарного заняття з іноземним лектором порівняно з традиційною лекцією, домінантним виявилися розвиток критичного мислення та вдосконалення навичок спілкування іноземною мовою (78 % від загального числа учасників опитування). Опції «різні точки зору щодо нового матеріалу» і «формування міжпредметних зв'язків» обрали відповідно 45 % і 33 % респондентів.

Висновки. Поєднання потенціалу двох викладачів як організаторів бінарної лекції довело свою ефективність не тільки у висвітленні навчального матеріалу з різних позицій, формуванні міжпредметних зв'язків й урізноманітненні форм викладання, а й у посиленні мотивації здобувачів до активної участі в освітньому процесі. Отримані результати опитування студентів свідчать, що підготовка здобувачів вищої освіти засобами бінарного навчання в онлайн-форматі із залученням іноземного лектора розширює спектр переваг,

зумовлюючи, зокрема, розвиток комунікативної компетентності та навичок ефективного спілкування в різних культурних контекстах. Ба більше, такі інноваційні заняття є показником комплексного навчання та реалізації політики інтернаціоналізації університету, вектор якої спрямований на бачення здобувача як члена міжнародної студентської спільноти, готового до конкурентоспроможності на світовому ринку праці.

Важливим чинником ефективності лекції-дуету є високий рівень медіакомпетентності

викладачів, що дає змогу успішно інтегрувати цифрові технології в освітній процес та організовувати інтеракцію зі студентами. Водночас результати дослідження демонструють доцільність подальшого вдосконалення моделі бінарної онлайн-лекції з урахуванням специфіки дисципліни, а також проведення комплексних досліджень з більшою кількістю респондентів для поглибленого аналізу впливу цієї форми навчання на формування професійних та предметних компетентностей здобувачів.

Список використаних джерел

1. Батиргарєєва В., Ворожбіт-Горбатюк В., Євтеєва Д. Бінарні заняття у процесі реалізації ОНП «Право» в Науково-дослідному інституті вивчення проблем злочинності ім. академіка В.В. Сташиса НАПрН України. *Молодь і ринок*. 2023. № 8 (216). С. 28–34.
2. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи. Київ : Центр навчальної літератури., 2003. 276 с.
3. Калініна Л. В., Климович Ю. Ю. Бінарні заняття як ефективна форма розвитку цілісного сприйняття професії майбутніми вчителями іноземної мови. *Педагогічні науки : теорія та практика*. № 1 (49). 2024. С. 50–57.
4. Клець С. Л. Бінарний урок як форма інтегрованого навчання при вивченні географії в середній школі. *Нова українська школа : теорія і практика реалізації інтегрованого підходу* : матеріали Міжнародної наукової конференції, м. Тернопіль, 17–18 травня 2018 р. Тернопіль : Вектор, 2018. С. 191–193.
5. Козак Л. В. Дослідження інноваційних моделей навчання у вищій школі. *Освітологічний дискурс*. 2014. № 1 (15). С. 95–107.
6. Козак Л. В. Принципи інноваційної професійної діяльності викладача вищої школи. *Педагогічний процес : теорія і практика* : зб. наук. пр., 2011. С. 112–119.
7. Кононец Н. Специфіка проведення онлайн-бінарних занять в умовах цифровізованого освітнього процесу при підготовці фахівців-економістів. *Витоки педагогічної майстерності*. Полтава, 2021. Вип. 28. С. 92–97.
8. Мачинська Н. І., Стельмах С. С. Сучасні форми організації навчального процесу у вищій школі: навчально-методичний посібник. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2012. 180 с.
9. Нівня Г. О. Бінарна лекція як засіб формування мотивації навчально-пізнавальної діяльності студентів. *Освіта та соціалізація особистості* : матеріали X Інтернет-конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених, присвяченої 30-річчю створення кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності та 205-річчю Університету Ушинського (Одеса, 22–23 квітня 2022 року). Одеса : Університет Ушинського, 2022. С. 61–64.
10. Яцик Т. О., Степанюк В. В. Словник коротких термінів з педагогіки. Луцький фаховий педагогічний коледж КЗВО «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради. Луцьк : ФОП Мажула Ю.М., 2022. 50 с.
11. Bekzhanova Zh., Ryssaldy K. Efficiency of Binary Lectures in Teaching Major Linguistic Courses (Linguistics of Discourse and Cognitive Linguistics). *Procedia – Social and Behavioral Sciences*. 214 (2015). P. 430–438.
12. Li L., & Guo R. A student-centered guest lecturing: A constructivism approach to promote student engagement. *Journal of Instructional Pedagogies*. 15, 2015. P. 1–7.
13. The use of binary online lessons in the context of forming critical thinking in future journalists. N. Poplavska, H. Synorub, H. Yordan, et al. *Journal of Curriculum and Teaching*. 11 (1), 2022. P. 273–285.

References

1. Batoryhareieva, V., Vorozhbit-Horbatyuk, V., Yevtieieva, D. (2023). Binarni zaniattia u protsesi realizatsii ONP "Pravo" v Naukovo-doslidnomu instytuti vyvchennia problem zlochynnosti im. akademika V.V. Stashysa NAPrN Ukrainy [Binary courses in the process of implementation of the ESP "Law" at the Academician Stashis Scientific Research Institute for the Study of Crime Problems National Academy of Law Sciences of Ukraine]. *Molod i rynek*. № 8 (216), 28–34. [in Ukrainian].
2. Vitvytska, S. S. (2023). Osnovy pedahohiky vyshchoi shkoly [Basics of higher school pedagogy]. Kyiv : Tsentr navchalnoi literatury. 276 s. [in Ukrainian].

3. Kalinina, L. V., Klymovych, Yu. Yu. (2024). Binarni zaniattia yak efektyvna forma rozvytku tsilisnoho spryiniattia profesii maibutnimy vchyteliamy inozemnoi movy [Binary sessions as an effective form of future foreign language teachers' holistic profession perception development]. *Pedahohichni nauky : teoriia ta praktyka*. № 1 (49), 50–57. [in Ukrainian].
4. Klets, S. L. (2018). Binarnyi urok yak forma intehrovanoho navchannia pry vyvchenni heohrafii v serednii shkoli [Binary lesson as a form of integrated learning of Geography in secondary school]. *Nova ukrainska shkola : teoriia i praktyka realizatsii intehrovanoho pidkhodu : materialy Mizhnarodnoi naukovoï konferentsii*, m. Ternopil, 17–18 travnia 2018 r. Ternopil : Vektor, 191–193. [in Ukrainian].
5. Kozak, L.V. (2014). Doslidzhennia innovatsiinykh modelei navchannia u vyshchii shkoli [Research of innovative models of learning in higher education]. *Osvitohichnyi dyskurs*. №1 (15), 95–107. [in Ukrainian].
6. Kozak, L.V. (2011). Pryntsypy innovatsiinoi profesiinoi diialnosti vykladacha vyshchoi shkoly [Principles of innovative professional activity of a higher school instructor]. *Pedahohichni protses : teoriia i praktyka : zb. nauk. pr.*, 112–119. [in Ukrainian].
7. Kononets, N. (2021). Spetsyfika provedennia onlainovykh binarnykh zaniat v umovakh tsyfrovizovanoho osvitnoho protsesu pry pidhotovtsi fakhivtsiv-ekonomistiv [Specifics of conducting online binary classes in the conditions of digitalized educational process in the training of economists]. *Vytoky pedahohichnoi maisternosti*. Poltava, Vyp. 28, 92–97. [in Ukrainian].
8. Machynska, N.I., Stelmakh S.S. (2012). Suchasni formy orhanizatsii navchalnoho protsesu u vyshchii shkoli [Modern forms of educational process organization in higher school]: navchalno-metodychnyi posibnyk. Lviv : Lvivskiy derzhavnyi universytet vnutrishnikh sprav, 180 s. [in Ukrainian].
9. Nivnia, H.O. (2022). Binarna leksiia yak zasib formuvannia motyvatsii navchalno-piznavalnoi diialnosti studentiv [Binary lecture as a means of forming motivation of students' educational and cognitive activity]. *Osvita ta sotsializatsiia osobystosti : materialy Kh Internet-konferentsii здобувачів вищої освіти і молодих учених, присвяченої 30-річчю створення кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності та 205-річчю Університету Ушинського (Одеса, 22-23 квітня 2022 року)*. Одеса : Університет Ушинського, 61–64. [in Ukrainian].
10. Iatsyk, T.O., Stepaniuk V.V. (2022). Slovnyk korotkykh terminiv z pedahohiky [Dictionary of short pedagogical terms]. Lutskiy fakhovyi pedahohichnyi koledzh KZVO “Lutskiy pedahohichnyi koledzh” Volynskoi oblasnoi rady. Lutsk : FOP Mazhula Yu.M., 50 s. [in Ukrainian].
11. Bekzhanova, Zh., Ryssaldy, K. (2015). Efficiency of Binary Lectures in Teaching Major Linguistic Courses (Linguistics of Discourse and Cognitive Linguistics). *Procedia – Social and Behavioral Sciences*. 214, 430–438. [in English].
12. Li, L., & Guo, R. (2015). A student-centered guest lecturing: A constructivism approach to promote student engagement. *Journal of Instructional Pedagogies*. 15, 1–7. [in English].
13. The use of binary online lessons in the context of forming critical thinking in future journalists. (2022). N. Poplavska, H. Synorub, H. Yordan, et al. *Journal of Curriculum and Teaching*. 11 (1), 273–285. [in English].

Надійшла 24.08.2025

Прийнята 19.09.2025

Опублікована 15.10.2025